

VOORSTEL

zaaknummer:	666879
afdelingsnaam:	BenO-Leef- & Vestigingsklimaat
steller:	Annette Koenders
telefoonnummer	035 629 2629
onderwerp:	Niet aanwijzen atelier bij voormalig klooster, Soestdijkerstraatweg 151, als gemeentelijk monument.

Voorstel

1. Het atelier bij voormalig klooster Soestdijkerstraatweg 151, niet aan te wijzen als gemeentelijk monument.
2. De eigenaar te informeren volgens bijgaande concept-brief.
3. De verzoeker te informeren volgens bijgaande concept-brief.

Het atelier van zuster Marie José van der Lee bij het voormalig klooster de Stad Gods van de zusters Augustinessen van Santa Monica uit 1953

Samenvatting

De belanghebbende Stichting het Cuypersgenootschap heeft met een korte omschrijving en waardering, verzocht het voormalige atelier van zuster M.J. van der Lee aan te wijzen als gemeentelijk monument. Het college is bevoegd tot het nemen van het besluit tot aanwijzing. Bij besluit van 18 december 2018 is besloten over te gaan tot onderzoek naar de waarden van het atelier (voorbescherming). U heeft de Commissie voor Welstand en Monumenten (CWM) om advies gevraagd en de eigenaar het Goois Natuurreservaat (GNR) in de gelegenheid gesteld een zienswijze kenbaar te maken. De CWM heeft op 27 juni 2019 positief geadviseerd. Het GNR heeft 22 maart 2019 een zienswijze ingediend en deze 18 februari 2021 onderbouwd. Naar aanleiding van het onderzoek naar de cultuurhistorische-, natuur-, landschappelijke en ecologische waarden, het advies van de CWM en de zienswijze, wordt voorgesteld het atelier niet aan te wijzen als gemeentelijk monument.

Inleiding

Het atelier staat bij het beschermde voormalig klooster de Stad Gods aan de Soestdijkerstraatweg 151 (Monnikenberg). In 1946 kwamen hier de zusters Augustinessen van Sint Monica wonen in de villa uit 1900, die in 1953 werd uitgebreid tot kloostergebouw met een kapel met toren en later met twee vleugels door Nic. de Jong. Het atelier naast het klooster werd in 1953 ook gebouwd door architect Nic. de Jong.

Zuster Marie José van der Lee vervaardigde hier onder meer beelden voor de Stad Gods en elders. Nadat de zusters het klooster verlieten kreeg het GNR het gebied en de gebouwen in bezit. Het klooster wordt herbestemd als zorginstelling. Het gebied wordt onderdeel van de Groene schakel.

Probleemstelling/doel

Situatie

Het Cuypersgenootschap heeft verzocht het atelier aan te wijzen als gemeentelijk monument (bijlage 1). Het GNR heeft een zienswijze ingediend (bijlage 2) en deze op 18 februari 2021 onderbouwd. Uitgangspunten voor het gebied zijn behoud van de cultuurhistorische-, landschappelijke en ecologische waarden voltooiing Groene Schakel. Hiertoe zijn een cultuurhistorisch- en landschappelijk onderzoek, een bestemmingsplan en door het GNR een ontwerp Voltooiing Groene Schakel opgesteld. Het college heeft de Commissie voor Welstand en Monumenten (CWM) om advies gevraagd. De CWM adviseert het college positief over de aanwijzing van het atelier als gemeentelijk monument. In het ontwerp van de eigenaar (het GNR) voor de herinrichting van het landschappelijk en ecologisch waardevol gebied ligt, het atelier in het rust- en begrazingsgebied direct achter het klooster. De eigenaar (GNR) ziet geen perspectief tot behoud en gebruik.

Cultuurhistorische waarden

In het bestemmingsplan is voor de gronden de dubbelbestemming 'Waarde-Cultuurhistorie' opgenomen met als doel de cultuurhistorische en landschappelijke waarden te behouden en herstellen. Naar aanleiding van het verzoek en op advies van de CWM is nader onderzoek gedaan naar de waarden. Ook het Catharijneconvent en het Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven hebben onderzoek gedaan. De CWM heeft een positief advies uitgebracht. Het atelier heeft cultuurhistorische waarden en vertelt concreet mede het verhaal van de zusters, hun bezigheden en het functioneren van het klooster (bijlage 3-7).

Landschappelijke en ecologische waarden

Het gebied Monnikenberg is grotendeels onderdeel van Natuur Netwerk Nederland (voormalig EHS) en vormt straks samen met Anna's Hoeve de natuurverbinding tussen de Utrechtse Heuvelrug en het Gooi (De Groene Schakel). In het concept inrichtingsplan van het GNR (bijlage 8) stond het atelier in rust- en begrazingsgebied, tussen de noordvleugel van het klooster en het wandelpad achter het atelier. De bij de Groene Schakel betrokken ecologen kijken verschillend aan tegen behoud en een passende functie. Inmiddels zijn de plannen aangepast en is het wandelpad achter het atelier wegbezuinigd. Het GNR ziet geen reëel perspectief dat er een goede functie kan worden gegeven aan het atelier door de slechte bereikbaarheid en de rustzone. De kosten van herstel en instandhouding zouden te hoog zijn om een exploitatie mogelijk te maken die behoud van het atelier combineert met een passende gebruiksfunctie (bijlage 9-13).

Argumenten

1 Architectonische waarden niet overtuigend

Uit de redengevende omschrijving blijkt het zwaartepunt van de waarden te liggen bij het verhaal waar het atelier voor staat: de plaats waar de kunstwerken werden gemaakt en het verhaal van het functioneren van het klooster. Daarmee overtuigt de beperkte architectuurhistorische waarde niet om tot concrete aanwijzing van het atelier over te gaan.

2 Het verhaal wordt verteld

De eigenaar heeft toegezegd het verhaal van het klooster en de zusters op een andere wijze te vertellen dan met het behouden van het atelier, namelijk door informatieborden. Daarmee blijven de activiteiten en de kunstwerken gememoreerd en de identiteit van de plek zichtbaar. In dit specifieke geval is dit een aanvaardbaar alternatief. Het college vertrouwt erop dat deze toezegging wordt nagekomen.

3 Visie zusters

De zusters Augustinessen zijn gevraagd hun visie te geven op het behoud van het atelier. Zij hebben geformuleerd dat zij geen bezwaren hebben tegen eventuele sloop van het atelier en dat de natuur de ruimte krijgt.

4 Groene Schakel

De eigenaar schetst in de onderbouwing dat het belang van het rust- en begrazingsgebied in de Groene Schakel niet verenigbaar is met het behoud en gebruik van het atelier. Dit zou toegang van mensen betekenen, wat vermeden moet worden vanwege de ecologische waarden en het rust- en begrazingsgebied. Op grond van het concept plan voor de inrichting van het gebied stond het atelier tussen het klooster en een wandelpad. Daarbij leek een gebruik met beperkingen mogelijk. Het eerder geprojecteerde wandelpad achter het atelier komt in de definitieve plannen te vervallen, waardoor de eigenaar heeft aangegeven dat het belang van de rust in het gebied is toegenomen. Tussen het klooster en het gebied komt een hek. Daarmee is gebruik niet verenigbaar met het rustgebied.

5 Kosten behoud en gebruik

De eigenaar heeft onderbouwd dat het gebruiksklaar maken en exploiteren van het atelier hoge kosten met zich meebrengen, en een stille functie niet exploitabel is. Het atelier is slecht bereikbaar. De eigenaar heeft als primaire taken het behoud van en zorgen voor de natuur. De kosten van gebruiksklaar maken en exploiteren van het atelier zouden onevenredig op de begroting van het GNR drukken.

Kanttekeningen

Door het atelier niet te behouden, verdwijnt een gebouw dat concreet bijdraagt aan de zichtbaarheid en beleefbaarheid van de geschiedenis van het klooster en de activiteiten van de zusters en worden de geschetste mogelijkheden tot inpassing en gebruik niet verder concreet onderzocht. (bijlage 7).

Financiën, middelen & capaciteit

Het dossier van het atelier kwam voort uit de werkvoorraad na vertrek van een collega. Een forse periode moest nog besteed worden aan onderzoek en overleg. Het GNR heeft uiteindelijk op 18 februari 2021 de zienswijze onderbouwd. Dit resulteerde in vertraging van de afhandeling.

Uitvoering

De eigenaar en de verzoeker informeren volgens bijgaande concept-brieven.

Burgemeester en wethouders van Hilversum,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

D. Emmer

P.I. Broertjes

Bijlage(n)

1. Verzoek Cuypersgenootschap aanwijzing atelier als gemeentelijk monument
2. Zienswijze GNR
- 3-7. Adviezen cultuurhistorische waarden atelier
8. Ontwerp GNR Voltooiing Groene schakel
- 9-13. Onderbouwing zienswijze GNR
14. Concept brief eigenaar
15. Concept-brief verzoeker